

JIŘÍ STRÁNSKÝ - ČESKÁ VIZE

(*1931) spisovatel, scénárista, dramatik, básník, překladatel, Praha

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v úterý 1. září 2009

Vzorec na záchranu lidstva

Kdykoliv nám v padesátých letech coby muklům v uranových lágrech bylo úzko (ať už z čehokoliv – a onoho *čehokoliv* bylo vždycky dost), pokaždé někdo vyhlásil poplach výzvou, že je nejvyšší čas vymyslet vzorec na záchranu lidstva. To znamenalo – vlastně – vyhlášení další soutěže o nejbláznivější nápad. *Že aby nás Pánbůh při zdravém rozumu zachovati ráčil.* Od té doby čas několikrát oponou trhnul, což se párkrát nepodařilo, ale nakonec to vyšlo, takže lágry už nejsou a bachaři a estébáci svá okolí úspěšně přesvědčují, že vlastně bachary a estébáky ani nebyli. Úspěšně také proto, že i oni jsou voliči a jejich hlasy mají svou cenu. Rovněž se ze zoufalství nevyhlašují soutěže o vzorec na záchranu lidstva – politici je dennodenně sypou z rukávu a jediná soutěž, která by se v tomto ohledu dala vyhlásit, by se měla týkat stupňů blbosti. Jako v krasobruslení nebo ve stardansu – od 1 do 10ti. Ne-li do sta. A Pánbůh je při zdravém rozumu už dávno zachovati neráčil. Ale i to je – jak už se o tom dvacet let přesvědčujeme – demokracie. Dokonce se chce napsat, že demokracie už natolik silná, že všechno, co se tu dvacet let dělo a přechasto dodnes moc demokraticky nevypadá, nějak přežila. Pořád ty nebezpečné sešusy a lopingy a zatáčky nějak vybíráme – sám jsem toho důkazem: potřetí jsem se pořád ještě v kriminále neocitl ačkoliv... Ačkoliv...

Rád chodím pro náměty fejetonů do hromadné dopravy – hlas lidu se změnil málo. Co se změnilo víc, je stav jeho moudrosti – té je méně. Ale to neznamená, že by nebyla. Onehdy v tramvaji pode mnou seděly dvě dámy a každá – jen tak mezi řečí – vyslovila pozoruhodnou větu. Jedna jen tak řekla, že „**Být méně nenažranosti, bylo by i méně korupce... a možná by nebyla ani krize...**“ A druhá zase, že „**Nebýt tolik závisti, bylo by komunistů mnohem méně**“. Obě se tomu zasmály. Možná proto, že jim bylo dohromady nejmíň sto šedesát a věděly o životě i svých bližních své. A mně se připomněla slova Františka z Assisi, že **závist je sestřička nenávisti**. I proto doporučuji, abychom se nepokoušeli o nové vize a nových deset nejdůležitějších hodnot jenom proto, že jaksi pozapomínáme na ty, co známe. A jsou určitě totožné s těmi, které se – v nejlepší případě – pokusíme jen nově pojmenovat. Ví se o mě, že jsem skaut a proto mi před pár lety pár poslanců, co taky byli skauty, poslalo céděčko jimi nazpívaných skautských písní. Na oplátku jsem poprosil, jestli by nešlo v parlamentu schválit jako zákon skautský slib a skautské zásady. Je to přece tak jednoduché a tak platné. Například pomáhat slabším. Mluvit pravdu. Držet slovo. Být poctivý. Čestný. Skromný. Slušný. Pln úcty i k nejposlednějším. A tak dále a tak dále...

Málem dvaadvacet let komunismu a předtím šest let nacismu několika generacím přepálilo v hlavách i srdcích i duších mnohé spoje. Alespoň se pokusme, aby se ti, co se už narodili do svobody, o všech těch starých dobrých a opravdových hodnotách dozvěděli. Třeba i oni přijdou na to, že nejlepším vzorcem na záchranu lidstva je ten, co počítá i s takovými nehoráznostmi, jako je stvrzení dohody obyčejným stiskem rukou se stejnou váhou, jak štos papírů a podpisů a svědků. A že je mnohem rozumnější onu energii, kterou vynakládáme na své sebeničení, věnovat své záchraně. To není z mé hlavy – tím na sklonku minulého tisíciletí otevřel jednu ze svých knih člověk, jehož si nesmírně vážím: geolog, filosof, spisovatel Jiří Krupička, jemuž letos bylo 96 let, jenž si za nejhorších komunistických časů odseděl v lágrech a kriminálech 11 a půl roku, a pro mě bylo velikou ctí a velikým štěstím, že jsem ho za těmi dráty potkal a mohl být jeho žákem i posluchačem. A snad právě i proto byl taky vyzván k těmto řádkům.

ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva, poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.